

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2021 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy Filharmonii (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale S. K.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek

na skutek odwołania Filharmonii (...)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 12 grudnia 2019 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od Filharmonii (...) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 838/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 grudnia 2019r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że zainteresowany S. K. jako zleceniobiorca u płatnika składek Filharmonia (...) z siedzibą w Z. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 15 grudnia 2016r. do 17 grudnia 2016r.

Organ rentowy ustalił także podstawy wymiaru składek dla zainteresowanego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i ubezpieczenie zdrowotne.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik składek zawarł z zainteresowanym umowę nazwaną „umowa o dzieło”. W toku kontroli ustalono, że umowa ta faktycznie ma charakter umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

W odwołaniu od decyzji Filharmonia (...) z siedzibą w Z. domagała się jej uchylecia. Odwołująca wniosła również o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołująca zaznaczyła, że przedmiotem zawartych z zainteresowanym i innymi osobami umów o dzieło w każdym przypadku, jeśli chodzi o muzyków i dyrygentów, jest stworzenie dzieła, jakim jest muzyka wykreowana na scenie, w trakcie koncertu. Można mówić o dwóch etapach tego procesu. Pierwszym etapem jest stworzenie muzyki, co dokonuje się poprzez twórczą pracę w trakcie prób poprzedzających koncert. Etap drugi to tworzenie dzieła muzycznego na scenie podczas każdego koncertu, co jest każdorazowym aktem twórczym. Pojęcie etapów jest jedynie umowne. Mamy tu do czynienia z płynnym procesem tworzenia dzieła, obejmującym oba wskazane etapy. Zatem w tych wszystkich przypadkach mamy do czynienia z umową o dzieło.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy złożył także wniosek o zasądzenie od odwołującej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

w okresie objętym sporem dyrektorem odwołującej Filharmonii (...)

w Z. był S. C.. Muzycy orkiestry w Filharmonii zatrudnieni

są na podstawie umowy o pracę, natomiast zainteresowany i inne osoby, których dotyczą decyzje organu rentowego nie byli pracownikami orkiestry w tym znaczeniu, natomiast byli zapraszani do wykonania partii solowych na koncertach, bądź jako dyrygenci prowadzący orkiestrę. Repertuar do takiego koncertu jest ustalany z wyprzedzeniem kilkumiesięcznym. Potrzeba ilości prób jest uzależniona od stopnia trudności repertuaru oraz tego czy są to nowe utwory, czy też grane przez wiele lat i znane. Jeżeli repertuar stanowi znane utwory np. podczas koncertu świątecznego (kolędy, muzyka sakralna), to wtedy wystarczy jedna próba w dniu koncertu, bowiem utwory zna zarówno solista jak i orkiestra.

Odwołująca Filharmonia (...) zawarła z zainteresowanym S. K. umowę nazwaną umowa o dzieło w okresie od 15 grudnia 2016r. do 17 grudnia 2016r., której przedmiotem był udział w próbach i koncertach w charakterze solisty - bas. Zainteresowany brał udział wówczas w koncercie świątecznym jako solista - śpiewak.

/ dowód z: akt ZUS, zeznań S. C. złożonych w sprawie VIII U 186/20 /

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie Filharmonii (...) z siedzibą w Z. nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art.6 ust.1 pkt 4, art.12 ust.1 i art.13 pkt 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021r., poz.423), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy zlecenia. Ubezpieczeniom podlegają od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Bezspornym jest, że w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji odwołująca Filharmonia (...) zawarła z zainteresowanym umowę nazwaną umowa o dzieło.

W przedmiotowej sprawie sporne pozostawało ustalenie charakteru prawnego tej umowy, a konkretnie, czy umowę tę należało uznać za umowę o dzieło, czy też jako umowę o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu, jak podnosił organ rentowy.

Od tego ustalenia zależał bowiem obowiązek odwołującej Filharmonii (...) jako płatnika, odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne.

W myśl art. 353¹ k.c., który wyraża zasadę swobody umów, stronom umów przyznaje się możliwość ułożenia stosunku prawnego wedle swego uznania, byleby jego treść i cel pozostawała w granicach zakreślonych przez prawo, naturę (właściwość) stosunku prawnego oraz zasady współżycia społecznego.

Zgodnie z kodeksową definicją umowy o dzieło, zawartą w art. 627 k.c., przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Natomiast w myśl przepisu art. 734 § 1 k.c., stanowiącego definicję zlecenia, przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do pokrewnych do zlecenia umów o świadczenie usług (art. 750 k.c.) stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Przepis powołanego art.627 k.c. nie definiuje pojęcia „ dzieła ”. W praktyce wykonanie dzieła przybiera postać wytworzenia rzeczy lub dokonania zmian w rzeczy już istniejącej. Takie dzieła są materialnymi rezultatami umowy zawartej pomiędzy stronami, które dają się zweryfikować ze względu na istnienie wad. W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna dotyczyła uznania za dzieło rezultatów niematerialnych, które nie mają swojego odzwierciedlenia w rzeczy. Kwestię tę należy oceniać w odniesieniu do przepisów ustawy z 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2019r., poz.1231). Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku z 10 lipca 2014r. II UK 454/13 w dziedzinie prawa autorskiego przyjęto podział dzieł – utworów w rozumieniu art.1 ust.1 ustawy o prawie autorskim o charakterze niematerialnym: na dzieła niematerialne ucieleśnione i nieucieleśnione w rzeczy. Jako utwory nieucieleśnione wymienia się recytację, wykonanie koncertu, inscenizację, przygotowanie produkcji artystycznej. Zatem dzieło w postaci niematerialnej może wyrażać się tylko przez odpowiednie zachowanie wykonawcy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w ww. wyroku w zakresie interpretacji art.1 ust.1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, możliwa jest umowa o dzieło nieobjęta obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, której przedmiotem jest wykonanie koncertu, pod warunkiem jednak, że koncertowi temu można przypisać cechy utworu. Te warunki spełniałoby tylko przygotowanie i wykonanie np. koncertów, spektakli, przedstawień o charakterze niestandardowym, niepowtarzalnym, wypełniającym kryteria twórczego i indywidualnego dzieła. Natomiast ochronie prawa autorskiego nie podlegają działania wymagające co prawda pewnych umiejętności i talentu, ale mające charakter odtwórczy. Stanowisko to tutaj. Sąd w pełni podziela.

Oceniając charakter prawny spornej umowy łączącej odwołującą Filharmonię i zainteresowanego, w ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że była to umowa o świadczenie usług, do której należy stosować przepisy o zleceniu, zgodnie z art. 750 k.c. Bez znaczenia pozostaje przy tym to jak strony nazwały zawartą umowę, gdyż oceniając charakter umowy, należy brać pod uwagę nie tylko postanowienia przyjęte przez strony, lecz także faktyczne warunki jej wykonywania. Nazwa umowy nie może automatycznie przesądzać o jej charakterze.

Z materiału dowodowego wynika, że zainteresowany w sprawie jest śpiewakiem i w ramach zawartej spornej umowy miał brać udział w koncercie świątecznym jako solista. Zdaniem Sądu, czynności wykonywane przez zainteresowanego nie stanowiły samodzielnego dzieła. Były to czynności odtwórcze. Zainteresowany wykonywał znany repertuar, powtarzalny. Jak wynika z zeznań S. C., zainteresowany w okresie spornym brał udział w koncercie świątecznym, a wówczas repertuar stanowiły znane utwory (kolędy, muzyka sakralna) – nie wymagały one nawet wielu prób, lecz jednej, gdyż były znane zarówno solistom jak i orkiestrze. Nie może być mowy o wykonaniu dzieła, jeżeli praca jest świadczona w sposób odtwórczy i realizuje cykl prac, czy przedsięwzięć faktycznie polegających na przygotowaniu spektaklu. Takiego przyjęcia nie zmienia fakt, że przy zaśpiewaniu kilka razy tego samego nawet utworu przez tą samą osobę sposób jego wykonania się różni na co ma wpływ w danym czasie akustyka, dyspozycja danego dnia itp.

Nie bez znaczenia jest też niekonkretność sformułowania spornej umowy co do jej przedmiotu – „ udział w próbach i koncertach jako solista - bas ”. Zamawiający nie określił cech indywidualizujących utworów (dzieła), a przedmiot umowy

określił czynnościowo w ten sposób, że przy ocenie tej umowy zasadnicze znaczenie miało przygotowanie i wykonanie. Tymczasem, jedynie twórczy charakter dzieła, jako rezultatu umowy, może nadać świadczeniu formę dzieła, które nie ma ucieleśnionej postaci.

W takiej sytuacji Sąd uznał, że zainteresowanego i odwołującą Filharmonię (...) łączyła umowa o świadczenie usług. Zainteresowany zobowiązany był do starannego wykonania określonych czynności w ramach większej całości, co jest charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług. Zatem z tytułu zawartej umowy powinien podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym dodatkowo, gdy nie miał w tym czasie żadnego innego tytułu do ubezpieczeń, który by go zwalniał z obowiązku ubezpieczeń z tytułu spornej umowy.

Odnosnie wskazanej w decyzji wysokości podstaw wymiaru składek to odwołująca pod względem matematycznym wysokości tej nie kwestionowała. Stąd Sąd uznał, że w tym zakresie decyzja ta jest również prawidłowa.

W konsekwencji Sąd z mocy art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie dotyczące zainteresowanego.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. w związku z §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz.265). Sąd orzekł koszty właściwe dla sprawy o podleganie ubezpieczeniom społecznym, bowiem był to główny i podstawowy przedmiot sporu, a kwestia podstaw wymiaru składek była konsekwencją wcześniejszego objęcia ubezpieczeniem.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka